

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1049.

CHICAGO, ILL., 20. OKTOBRA, (OCTOBER 20,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Dva tabora v Angliji.
Jugoslavija in macedonsko vprašanje.
Sentimentalnost in sloga.
Aktivnosti ameriških socialistov.
Izseljevanje v Francijo.
"Potujčevanja" v Italiji in drugod.
Ameriški vtisi (Anton Kristan).
Louis Pirc nima časa.
Smrtni slučajji vsled pijančevanja se večajo.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Morda bi pa on rad "nakladal"? (Glencoe).
Spominski shod v počast E. V. Debsu.
Konferenca čikaških socialistov.
Delovanje kluba št. 37.
Ali hočemo izvoliti slovenskega aldermana?
(Milwaukee).
Pojasnilo na odgovor A. Tauzeljna.
Ely kot letovišče. — Perušek na železnem
okrožju.
Stavka v zapadni peni. — Apel za dom na
Lawrencu.

Vinska trgatev srbskih sodrugov na North
Side.

Klub št. 27 ima v bodoče dve redni seji.
Uspeh dramske priredbe prošlo nedeljo na
čikaškem odru.

Dne 30. oktobra konferenca JSZ. v Moon
Runu.

Diskuzije in predavanja v klubu št. 1.
Zastopnikom, ki so sodelovali v kampanji za
razširjenje "Proletarca".

Račun razpečanih znamk.
Izobraževalna akcija JSZ.
Zapisnik seje eksekutive JSZ.
Debs Memorial Radio Fund.

RAZNO.

Divji plameni (Tone Seliškar).
Priporočila brez nagrade.

Listnica uredništva.

NAŠI ODRI:

O koncertu "Zarje" v Clevelandu.

Premijera "Poročne noči".

Prihodnji koncert "Lire" v Chicagu.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak šetrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates: United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign-Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

KONFERENCE J. S. Z.

ZAPADNA PENNSYLVANIA,

v nedeljo, 30
oktobra v Moon

Run, pričetek ob 10. dopoldne.

BARBERTON, OHIO,

v nedeljo 30. oktobra v dvo-
rani samostojnega podpor-
nega društva "Domovina" ob 9:30 dopoldne.

WAUKEGAN, ILL.

v nedeljo 13. novembra v Slo-
venskem narodnem domu. Pri-
četek zborovanja od 10. dopoldne, popoldne program,
zvečer veselica.

Klubi J. S. Z. in podporna ter prosvetna društva, pri-
padajoča Izobraževalni akciji J. S. Z., naj gotovo izvolijo
zastopnike za konferenco svojega okraja. Udeležje naj se
jih tudi ostali člani J. S. Z. in drugi pristaši našega dela.

POZOR!

DVE NOVI KNJIGI.

POZOR!

"OIL", najboljša Upton Sinclairjeva novela. Obsega 521 strani, cena
trdo vezani

\$2.50

"AMERICAN COMMUNISM", spisal James Oneal, urednik New Leaderja.
Avtor opisuje v tej knjigi zgodovino ameriškega komunističnega gibanja,
njegov program; delo "Trade-Union Educational League" v strokovnih
unijah; njihovo taktiko, metode itd. Ako hočete biti v vsem tem dobro
poučeni, kar je posebna dolžnost vsakega socialista, si naročite to knjigo.
Cena trdo vezani

\$1.50

Kdor naroči te obe knjigi, dobi po vrhu knjigo "Yerney's Justice". Kdor pošlje dva celoletna nova naročnika na Pro-
letarca, dobi za nagrado knjigo "Oil". Poslužite se izredne prilike!

Naročilo pošljite: Proletarec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Naročite "Proletarca" svoj- cem v domovini.

"Proletarec" je med čitatelji v Jugoslaviji zelo
priljubljen list. Vsak iztis ki zahaja tja, ima povpreč-

no mnogo več čitateljev kakor tukaj. Naročite ga svo-
jim sorodnikom, ali knjižnici, oziroma čitalnici v va-
šem rojstnem kraju, ali pa kaki drugi čitalnici, ki jo
bo izbralo upravništvo. Naročnina za Jugoslavijo je
\$3.50 za celo leto, \$2 za pol leta.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1049.

CHICAGO, ILL., 20. OKTOBRA, (OCTOBER 20,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

DVA TABORA V ANGLIJI.

Mnogi prerokujejo razpad britanskega imperija. Leon Trocki je pred par leti napisal knjigo o propadanju Velike Britanije, in v nji zaključuje, da se ji vloga, kakor jo je imela pred svetovno vojno, več ne povrne.

Tudi v Angliji sami so mnogi v skrbeh — za njeno bodočnost. Kolonije ji niso več tak zlat vir kakor nekoč. Dominjoni, ki so samovladavine, združene v zvezi držav britanskega imperija, nastopajo bolj in bolj samostojno. Kanada, Avstralija, Južna Afrika in Irska so dežele, ki so sicer v federaciji dežel Velike Britanije, toda so veliko samostojnejše kakor pred svetovno vojno. Irska je dobila značaj dominjona šele po vojni.

Indija s svojimi več sto milijoni ljudi je za Anglijo še vedno zaklad, toda je očitno, da ga ne bo mogoče obdržati v podložnosti za vse čase. Anglija zelo spretno odbija borbo Indijcev za neodvisnost. Največjo zapreko ji dela Rusija, toda Anglija bo Indijo izgubila le, če se bodo Indijci znali osvoboditi. To se zgodi prej ali slej. Anglija je v Indiji mnogo dosegla, ne samo zase, ampak tudi za domačine. Res, da ni napravila zanje ničesar iz človekoljubnosti, ampak le v svojem interesu. Toda napredek je vendarle. Indija pa je v tem razvoju spoznala, da je podložna, in si je zaželela — svobodo.

Pred vojno je bila Anglija svetovno finančno tržišče. Kopala se je v ponosu, kajti bila je finančni centrum; bila je vladarica morja; in pod njeno oblastjo je največ sveta. Kolonije se ji niso upirale. Njeni dominjoni so ji bili podložnejši kakor so ji danes. Anglija je v resnici gospodovala. Njena industrija, njena obrt, njena trgovina, njena trgovska mornarica je prednjačila v svetu. In danes?

Po svetovni vojni še ni bilo nazaj tiste Anglije kakor smo jo poznali prej. Njen finančni centrum se je nekaj časa boril s konkurentom v New Yorku in mu je končno podlegel. Njena premoč na morju ogrožajo Zedinjene države, ki so v stanju vsled svojih bogastev zgraditi jačjo vojno mornarico kakor je angleška. V kontinentalni Evropi ji izpodkopava tla Francija. Podložna ljudstva v kolonijah se ji puntajo. Te-

kom svetovne vojne so se naučila, da Velika Britanija ni nepremagljiva. In naučila so se, da je nespametno službovati interesom tujih ljudi in zanemarjati svoje.

In kako je v Angliji sami?

Ves čas po končani vojni jo tare brezposelnost. To znači, da njena industrija ne obratuje kakor nekoč. Dasi še vedno bogata dežela, je velik del njenega ljudstva popolnoma obubožal. Njeni trgi so ogroženi od vseh strani. Z namenom, da utrdi svoje kredite in valuto, je sklenila poravnati obveznosti Zedinjenim državam, katerim dolguje največ, večinoma vojna posojila.

Velika Britanija je torej v krizi. Dežela je še močna, njena diplomacija ima še vedno prevenstvo, njena sila na morju je še vedno prva med prvimi. Njena denarna enota je še vedno čislana, njeni zastopniki še širijo strah in spoštovanje v Afriki, Aziji in v marsikakšnem drugem kraju na svetu. Toda mogočne predvojne Anglije ni še nazaj. Ali pride? Taka kot je bila — ne več!

Angleško ljudstvo to čuti. Posebno razume ta proces angleško delavsko ljudstvo. V teku nekaj let je napravilo iz svoje delavske stranke mogočno politično enoto, ki je bila nekaj časa — prvič v zgodovini Anglije — celo na vladi. Konservativni Angleži so potem še enkrat poskusili s konservativno stranko. Dali so ji v parlamentu veliko večino nad obema strankama — liberalno in delavsko, in od tedaj vlada Baldwin ter njegov kabinet s pomočjo stranke torijev, kar pomeni stranko, ki živi na "slavni" prošlosti angleškega imperija. Današnjim nalogam ni kos. Veliki socialni problemi so ji neresljiva uganka. Sanja le o prošlosti, zahteva, da se povrne.

Liberalna stranka, kateri načeljuje sedaj David Lloyd George, medvojni krmar Velike Britanije, je oslABLJENA, toda finančno je veliko močnejša kakor delavska stranka. Lloyd George je še vedno vplivna osebnost. Dasi je njegova stranka kot taka sedaj šibka, je po tradicijah, financah in vplivih vendarle močna. Nima pa izgleda, da postane kar je bila nekoč.

Niso redki v liberalni stranki, ki žele in agitirajo za koalicijo z delavsko stranko.

Delavska stranka je v Angliji sedaj druga najjačja stranka. Pričakuje, da postane v kratkem prva. Njen priznan voditelj je Ramsay MacDonald, o katerem so še pred pol letom širili po Ameriki vesti, da je izgubil med delavstvom Velike Britanije vsak vpliv. MacDonald je socialist, ni pa socialist ekstremnih besed in krvavih groženj, kakor je bil Mussolini in še marsikdo drugi, ki je danes v enemu ali drugemu ekstremu. MacDonald je pristaš teorije, da je napredek v gospodarskem razvoju sedaj mogoč tudi brez krvolitja. Njegov nazor je, da gre Anglija lahko stopnjevaje v socializem ne da bi ji bilo treba civilne vojne, vislic, ječ in krvavih pouličnih bojev.

Poslednjih par let je bilo precej angleških delavskih voditeljev pod vplivom taktike, ki je imela za cilj zблиžanje svetovnega delavstva z ruskim. Ustanovili so poseben odbor, ki je imel nalogo propagirati zedinjenje evropskega delavstva z ruskim. Ta taktika je delovala med angleškim delavstvom kakor magnet, toda to je trajalo komaj dobro leto. Prvi večji polom je doživela v času generalne stavke, potem na kongresu angleškega strokovno organiziranega delavstva, letos na kongresu amsterdamske internacionale, ki se je vršil v Parizu, in končno na kongresu angleških unij, ki se je vršil to jesen. Na zboru angleške delavske stranke, ki se je vršil v začetku oktobra v Blackpoolu, je dobil MacDonald ovacije, ki so svetovno javnost uverile, da je on še vedno priznan voditelj angleške delavske stranke in najbrž je on tudi bodoči premier Velike Britanije.

Neodvisna delavska stranka je levi ekstrem v Delavski stranki. Komunisti kot taki v delavski stranki niso priznani, zastopani pa so na njenih zborih potom unij in podobnih organizacij. Vsakokrat so v stanju povzročiti precej šuma in celo kravala, pri glasovanju pa dobe le neznatno število glasov.

Zunanja politika kominterne je v Angliji s svojim "komunizmom" za enkrat odigrala. Angleško delavstvo je zaključilo iti svojo pot zaeno z delavstvom, ki je združeno v socialistični delavski internacionali. To pomeni, da se je odločilo za proces, ki je bolj v soglasju z evolucijo brez prelivanja krvi na debelo kakor boljševiški. Ako mu bo moglo slediti, odvisi od mnogoterih okolščin, ki se pojavljajo. Toda sklenilo je delati v mejah mirnega razvoja. In ob enem je sklenilo, da odklanja vsaka vmešavanja. Sporočilo je Moskvi, da bo angleško delavstvo našlo svojo pot v svoje osvobojenje brez zunanjih ukazov, brez njihovih manifestov in "razkritij". Vzelo je par let, predno je angleško delavstvo spoznalo, da se gre tu za dve različni taktiki; za taktiko ukazovanja in taktiko sodelovanja. V Rusiji se drže taktike ukazovanja. Ostali proletariat propagira taktiko ko-

operacije, ki ni prisiljena, ampak prostovoljna in vsled tega toliko učinkovitejša.

Dva tabora sta danes v Angliji: enega vodijo toriji, drugemu načeljuje delavska stranka. Slednji se dviga, drugi se pogreza v prošlost. Ne bilo pa bi umestno misliti, da bo že jutri izginil. Tudi če dobi delavska stranka že drugi teden absolutno večino, bo morala še dolgo računati z zatonjenim torijskim konservativizmom in njegovimi tradicijami.

Delavstvo se je v povojnih eksperimentih naučilo realnejše misliti. Svet je tak, sistem je tak, tradicije so izgajene skozi stoletja, ustanove v katerih se svet giblje, so take in take. Ne gre pa ne gre, da bi izbrisali vse kar je bilo do včeraj in začeli povsem z nova. Malo društvo to zmore, tudi kaka stranka, a ne dežela kot celota.

Na politični federaciji predvojne Velike Britanije se dviga nova, katero vodi delavstvo, in ta bo med prvimi, ki pride v socialistično ekonomsko uredbo. To ni prerokovanje, kajti znaki so jasni.

Jugoslavija in macedonsko vprašanje.

Precej let je že, kar so mirovne pogodbe določile mejo med Jugoslavijo, Grčijo in Bolgarijo. Prvi dve kot zmagovalki sta se okoristile, Bolgari pa so izgubili mnogo, in ob enem morajo plačevati vojno odškodnino.

Macedonija je bila v glavnem razdeljena med Jugoslavijo in Grčijo. Del ki pripada Jugoslaviji, oziroma Srbiji, je najupornejši. Kakor so se macedonski četaši borili preje proti Turčiji, tako se bore sedaj proti Jugoslaviji. Zahtevajo neodvisnost, ali pa pridruženje k Bolgariji. Srbstvo odklanjajo. Dne 6. oktobra so umorili srbskega generala Kovačevića, ki je bil na glasu kot najboljši strateg srbske, odnosno jugoslovanske armade. Atentat je bil izvršen blizu srbske-bolgarske meje. Belgrad je postal vznemirjen ter je poslal nekaj ostrih depeš, in časopisje je priobčilo grozeče članke. Zunanji listi so dobili zopet priliko pisati o vojni nevarnosti na Balkanu in diplomatje velesil so posegli vmes, da pomirijo vztrajene duhove. Izgleda, da četaši ne mislijo odnehati. Njihova tradicija je, da se proti nekomu bore. Sedaj so na strani Bolgarije in se prištevajo k Bolgarom. Če bi Srbi hoteli biti boljši strategji kot pa je bil umorjeni general Kovačević, bi se sporazumeli z Bolgarijo ter se združili z njo v enotno jugoslovansko državo. Jugoslavija kot sila bi bila s tem temeljito ojačana, macedonsko vprašanje bi bilo v glavnem rešeno, in storjen bi bil velik korak k pomirjenju Balkana. To so danes še sanje, in današnja Jugoslavija, ako bo bde-la, jih lahko uresniči.

Sentimentalnost in sloga.

James Oneal, urednik newyorškega "New Leadra", piše o sentimentalnih apelih za slogu v delavskem gibanju. Priznava, da so razdori delavskim interesom v kvar. Vsi vemo, da so medsebojni boji prinesli propast političnemu gibanju ameriškega proletariata. Toda ali morejo sentimentalni klici pomagati?

"Združite se," zakliče ta ali oni. "Čemu se kregate?" vprašuje z zgražanjem človek, kateremu se že na obrazu pozna, da je rojen za kreg.

Ko se je moral 1. 1919 "Proletarec" z vsilo vreči v boj proti gotovim tipom, kateri so se rinili v vodstvo hrvatske sekcije, ki je tedaj odstopila od socialistične stranke, oziroma je bila izključena, in ko je potem "Proletarec" odbijal udarce hrvatskih "komunistov", ki so potrošili precej tisočakov v namenu, da ga uničijo in z njim Jugoslovansko socialistično zvezo, so prihajali sentimentalni ljudje ne samo iz krogov nepoučenih, ampak tudi iz vodstva, ter apelirali: *Pustite jih na miru! V miru jih pustite!*

Vsi ki tako govore, ne znajo računati z realnostjo, ne s človeško naturo, niti se ne vprašajo, kaj so vzroki. Sentiment jim pravi: To in to ni prav. In na ta impuls izvinejo iz sebe glas: *Pustite jih na miru! Bodimo složni!*

Oneal vprašuje: Če sta dve stranki, in ima vsaka svojo taktiko: ali je sloga mogoča? Če sta dve struji, in pravi ena: "rrrrevolucija je edina rešitev", druga pa prisega na pravilo, da je boljše ljudi učiti, pa bodo prišli do izboljšanj po manj krvavi poti, ali je enotno delo mogoče? Ako pod krinko delavstva nastopa takozvana stranka, kateri je vsakdo, ki ni njen, proglašen za izdajalca, ali je z njo sloga izvedljiva? In če ena pravi: zahtevamo za ljudstvo vse mogoče pravice, demokracijo v najširšem smislu, druga pa se ji roga in pravi, da je demokracija buržvazni "pedsodek" in da je odrešenje samo v strahovladi, ali je sloga mogoča?

Vsi ljudje niso še dosegli stopnje, na kateri bi znali stati samostojno ter misliti razumno, in to morajo razumeti predvsem socialisti. Če to razumejo, vedo, čemu ni sloge, čemu so vojne, čemu en narod sovraži drugega, čemu imamo ljudi in hlapce.

Smrtni slučajji vsled pijančevanja se večajo.

V prvih devetih mesecih leta 1916, torej pred prohibicijo, je umrlo v Chicagu 110 oseb v.led pijančevanja. Od 1. jan. do konca septembra t. l. jih je alkohol pogнал v grob 251, ali 13 več kot v istem času prošlo leto. Druga ameriška mesta beležijo enak na-predek.

STONE SELIŠKAR:

DIVJI PLAMENI.

Socialni roman.

(Nadaljevanje.)

Skozi temino so zablislile lučke brzovlaka. Vedno večje so postajale in obstale pred črnim poslopjem. Le malo potnikov je izstopilo.

Vsakega so orožniki preiskali samo Horwath je nemoteno stopil v spremstvu dveh detektivov na cesto.

— Nič novega? je vprašal prvega.

— Nič, gospod ravnatelj. Preki sod je izvrstno zdravilo.

Stopili so v avto. Šofer je nagnil vzvod. Spočít avto je zahreščal in se pognal po gladki cesti. A v tem hipu so znova popokale šipe. Med silovitim, hipnemu gromu podobnemu puku in svetlim jezikom, ki so obsvetili obzor, se je razčesnil stroj na vse strani in v tisti tisočinki sekunde, ki je spremenila noč v dan, so planila v zrak kakor ognjeni zmaji štiri telesa.

In koj za tem se je s silovitim hrupom nagnila pročelna stena hotela preko ceste in pokrila goreče ostanke teles in voza.

In zopet je prebledelo na tisoče lic in petero src je za hip prenehalo biti.

Vsi trije talci v mali sobi sodne palače so sklonili glave. Molk teh treh, ta strašni molk je bil podoben smrtnemu spanju čudnih bitij. In ena sama misel, grozovita, ki oblije človeka z mrzlim znojem, je sedla na tilnik teh mož. Čutili so težko tega trenutka, čutili neizrekljivo muko, ki jo bodo prenašali do smrti — za katero vedo, da jo ne morejo nič več premakniti.

— Helena! je šepnil Klinger. Helena . . .

— Pavla! je dahnil Milan. Pavla . . .

— Smrt . . . je glasno mislil Abram. Smrt . . .

Klinger se je prvi zavedel. Dvignil je glavo in obraz se mu je spremenil.

— Abram, ali mislite na smrt? je vprašal starca.

— Na smrt — na smrt — Na tako žalostno smrt!

— Tudi jaz mislim nanjo, Abram. Na smrt — na nasilno smrt — ko se nam še hoče živeti . . .

— In ker nas bodo ubili! Ker nas bodo ubili — pa nismo storili ničesar! Ničesar — — je jeknil Abram in se vzpel s pestmi obrnjenimi proti vratom.

— Oče, kaj bo s Pavlo? je ječal Milan.

— Molči sin! Molči, molči! Padel je na kolena, padel je še na obraz in dolgo telo se je zibalo v strahovitem joku.

Tedaj so se odprla vrata in stotnik je stopil v sobo.

— Gospod Klinger, je dejal, pripravite se na smrt!

— Mene! je zarjovel Abram.

— Ne, je odgovoril stotnik, samo Klinger. Nato je odšel.

Abram pa se je splazil po kolenih k Klingerju, mu objel kolena in obrnil pogled k njemu:

— Ali je bog? — ga je vprašal čisto mirno.

— Saj vidite Abram — ni ga!

— Tedaj ne bom molil, je dejal votlo.

Milan je gledal pod strop in ustnice je pregibal.

— Mogoče pa je, je mislil, da te še vidim, moja Pavla — — — In nič več ni mislil na smrt, tako blagodejen je bil ta majhen žarek sreče, ki mu je skrtil konec za nekaj ur. Mogoče — — — mogoče — — — Nagnil je glavo in je bil pri Pavli.

V tistih strašnih urah je bila Pavla pri Heleni. Arhitekt je bil od tiste ure pri nji, od kar so ji odvedli Riharda. V neizrekljivi potrnosti ga je prosila, da je šel po Pavlo.

— Pojdite, pojdite! Naj pride sem, ga je prosila. Naj le pride — ah, kam če iti drugam, nesrečnica!

Arhitekt je šel in jo poiskal med kolonijami.

Zelo je shujšala. Komaj, da se je privlekla v dolino. Sedeli sta v sobi — in trepetali sleherno sekundo. Tudi arhitekt je trepetal. Stal je pri oknu in najmanjši ropot ga je vrgel iz sebe. In ko se ni zgodilo do večera ničesar, je skoraj vesel stopil v sobo in dejal.

— Menda pa ne bo nič.

— Ali upate? ga je vprašala Helena.

— Saj vendar ljudje vedo, se je razvnel, saj vendar vedo in še niso zverine.

Toda kmalu potem so se vsi trije stresli med silnim gromom. Helena in Pavla sta se stisnili druga k drugi in jeknili — arhitekt pa je odprl okno na stežaj, sklonil se čezenj in vpil, norcu podoben:

— Zveri, proklete zveri, o, rablji hudičevi!
(Dalje prirhodnjč.)

ALI HOČETE LIST REDNO PREJEMATI?

Ali vam je naročnina na "Proletarca" potekla? Tekoča številka Proletarca je 1049. Ako je številka v oklepaju poleg vašega naslova manjša kot to, ste z naročnino zaostali za toliko tednov kolikor je številka v oklepaju manjša od tekoče številke. Obnovite jo! — Ali ste dobili opomin, da naročnine še niste obnovili? Pošljite naročnino, da si zasigurate redno prejemanje lista. Ko pošiljate naročnino, pridobite tudi svojega znanca ali prijatelja, da se naroči na "Proletarca".

"Potujčevanja", v Italiji, na Litvinskem, Poljskem itd.

Italija hoče spremeniti primorske Slovence in druge Jugoslovane v Italijane. Vzela jim je šolski pouk v materinščini, odrekla jim je pravo njihovega jezika na sodiščih, zapostavlja domače uradnike in povišuje italijanščino ter Italijane. To je definirano kot "potujčevanje" in "poitaljančevanje". Med Nemci na Tirolskem postopa enako. Trst je danes italijansko mesto ne samo po pripadnosti, ampak tudi po jeziku. Če pa bi ga mirovna konferenca prisodila Jučoslaviji, bi bil danes bolj slovenski kakor je Maribor. Ljudje se namreč najrajše nagnejo tam, kjer imajo najmanj sitnosti. Geografično je Trst del slovenskega ozemlja. Postal bi slovenski ne da bi bilo treba zato pritiska, kakršnega se poslužuje fašizem.

Svetovna vojna ni mogla, niti ni imela namena, izven Wilsonovih točk, potegniti meje v soglasju z narodnostnimi mejami. Čehi, ki so se preje borili proti ponemčevanju, so dobili v svoje meje več milijonov Nemcev, ker so jih hoteli. Poljaki so hoteli Rusine, Ruse in Nemce. Litvinci so dobili nekaj Poljakov, ker jih ni bilo mogoče izločiti. Turki so izgnali Grke. Nedavno so Litvinci sklenili, da je najboljša, ako Poljakom na Litvinskem odvzamejo poljske šole in jih na kak način prisilijo, da postanejo Litvinci. To "potujčevanje" Poljakov na Litvinskem razburja Poljsko. Zaključila je, da bo vračala zob za zob. Resnično vrača celo hujše. In tako se negujejo razumevanja in prijateljstva med narodi!

Če se človek ozre 50 ali 100 let nazaj, vidi, da se je tudi v tem svet nekoliko izboljšal, ima pa v jedru še vedno iste napake in vztraja pri istih hibah. Sovinizem, militarizem in imperializem so še vedno njegova glavna svojstva, katerih se otesa le v toliko v kolikor je prebivalstvo prizadetih dežel sposobno dvigati se kulturno v smislu medsebojnega razumevanja in sodelovanja.

Aktivnosti ameriških socialistov.

Socialistična stranka mesta New York vodi živahno volilno kampanjo, kakršne ni imela že dolgo let. V nekaterih okrajih ima velike možnosti za zmago. Sodnik Panken kandidira za ponovno izvolitev.

Konference članstva soc. stranke v New Yorku se je udeležilo tisoč članov in članic. Razpravljala je o kampanji, o poročilih, radio-postaji W-EVD. in čula je poročilo strankinega mednarodnega tajnika Morris Hillquita, ki je bil na seji eksekutive socialistične delavske internacionale v Parizu.

V Philadelphiji so socialisti pridobili svojo rubriko na glasovnici, katero so izgubili l. 1924. V Readingu, kjer izhaja Reading Labor Advocate in živi James Maurer, je v teku velika kampanja za izvolitev Maurerja in drugih socialističnih kandidatov.

ANTON KRISTAN:

AMERIŠKI VTISI.Pisano za "Življenje in svet" v Ljubljani
in za "Proletarca".

(Nadaljevanje.)

Ameriška lahkovernost in sleparji.

Američani so praznoverni in lahkoverni. O praznovernju v hotelih glede številke 13 sem že pisal v popisu "Moja pot čez veliko lužo". O lahkovernosti pa čitamo vedno znova jako izrazite primere. Ljudje so n. pr. radi nasadali sleparjem, ki so prodajali stroje za "izdelovanje denarja". Etbin Kristan je spisal svoje dni v Chicagu burko, ki je obravnavala to lahkovernost, kljub temu pa so se prav v tistem času pripetili razni neverjetni primeri tudi med našimi rojaki. Več takih "strojev" so si nabavili sicer "brihtni" Slovenci. Ko pa so spoznali prevaro, so šli ovadit zadevo — policiji.

Najpogosteje nasedejo ljudje prodajalcem zemljišč. Pride agent v hišo in ponuja srečke za loterijo. Zgovorno prepričuje, da je dobiček povsem siguran, zakaj dobitkov je mnogo; srečnejši dobé celo lepa zemljišča za stavbišče. Ljudje kupijo srečke, deloma iz radovednosti, deloma pa tudi zato, da se odkrižajo nadležnega možaka. Čez teden dni pride v isto hišo drug agent in ves vesel sporoči "presrečno novico", da je "srečka zadela" in "zemljišče postalo vaše". "Srečna" stranka takoj pohiti pa svojo zemljo. Agent jo popelje iz mesta na velik travnik in pokaže nemogočo parcelo, tako, da od nje skoraj ni dohodka. Brž nato se pojavi drug mož, lastnik "lepših" parcel, ki je voljan zamenjati zemljiški dobiček za boljše in pripravnejše zemljišče, pa proti doplačilu, seveda. "Srečna" stranka gre na limanice. Sestavi se kupna oziroma zamenjalna pogodba, s katero se obveže plačevati toliko in toliko dolarjev na mesec. Stranka podpiše pogodbo, ne da bi jo razumela. Čez več mesecev se pokaže, da je bil "srečen" loterijski dobitnik osleparjen; začno prihajati plačilni pozivi za "trotar", za "vodovod", za "cesto", za "kanalizacijo" itd. Po navadi ostane opeharjencu samo ena rešitev; preseli se, da se iznebi terjalcev. Sleparji pa se smejejo in iščejo novih žrtev.

O takih sleparijah sem izvedel zelo čudne reči. Seveda se obrača glede tega na boljše, zakaj trpke izkušnje so ljudi izučile. Danes so že mnogo previdnejši, pa ne samo priseljenci, ampak tudi domači Američani, ki so bili in so deloma še zdaj najbolj praznoverni in lahkoverni. To velja tudi glede raznih verskih sekt, ki jih je v Ameriki veliko in ki prav tako žive od lahkovernosti. Vsak boljši pridigar najde skupino poslušalcev, ustanovi sekto in živi na račun "vernih". V Ameriki biti duhoven te ali one vere ali verske sekte znači vsekdar: *business*, "kšeft". Zelo dober in lehak zaslužek!

"Sportne" igre.

Američani so še vedno jako dovtetni za pasje dirke. Občudujejo zlasti rokoborce, ki so vedno junaki dneva. O njih se vodijo strastne debate. N. pr. kdo bo zmagovalec: Dempsey ali njegov nasprotnik. Ob taki priliki se sklepajo visoke stave. Rokoborca pa sta že milijonarja in snujeta nove načrte za še boljše "business".

Gledališča.

Gledališča so obsežna, odri ogromni, scenerija razkošna. Ogleдал sem si več predstav, ki so bile prirejene prav imenitno, tako da je dobil vsak gost nekaj: vrstile so se dobre pevske in lepe godbene točke, malo varijeteja, pa kinematografska predstava, malo veseloigre in pantomine itd. Človek zapusti gledališče po navadi zadovoljen; nasmejal se je, marsikaj ga je zanimalo, marsikaj presenetilo — v celoti pa mu za tak večer ni žal. Po ameriških pojmih je zadovoljno občinstvo poglavitna zahteva i gosta i podjetnika; slednji je vložil v podjetje ogromno denarja, ki se mora primerno množiti, samo da je dober "business".

Javne knjižnice v ameriških mestih.

V Ameriki imajo tudi znamenite javne knjižnice, ki so imenitne že po vnanjosti: zgradba je po navadi monumentalna, notranjost pa sijajna. Kolikor sem mogel presoditi, imajo ameriške knjižnice obilno izbiro vsega, kar kdo želi. V Chicagu, Clevelandu in Milwaukeeju se vrste na knjižnih policah tudi slovenske knjige. Po stavbeni mogočnosti se posebno odlikujejo kongresna knjižnica v Washingtonu in javne knjižnice v New Yorku, Chicagu in Clevelandu.

Ameriška vseučilišča.

Ameriška vseučilišča so obilno dotirana. Podrobno sem si ogledal veliko čikaško vseučilišče, ki so ga obilo obdarovali razni milijonarji. To je kolonija zase. Ima ogromne stavbe za predavalnice, učilnice in dvorane za učila, velike jedilnice, kadilnice, sobe za razgovore, cerkev, ki rabi različnim veram in znamenita igrišča v amfiteatralni podobi, združena z mogočnimi telovadnicami. Okoli vseučiliških stavb so večje ali manjše vile: tu so študentovski klubi. Spodaj so družabni prostori, zgoraj pa spalnice. Ta vseučiliška četrt, ki sem si jo ogledal v družbi zdravnika dr. Johna Zavrnika — naš rojak je preživel tukaj več let srečnega življenja — mi je na moč ugajala. V družbi odvetnika Riharda Zavrnika pa sem posetil pravno fakulteto, ki je ločena od vseučilišča in velja kot učilišče zase. Tudi ta je prijetno urejena. Predavalnice so zgrajene v amfiteatralni obliki, tako da lahko prisostvuje predavanjem mnogo slušateljev. Tribuna za profesorje in asistente je lična in tako postavljena, da v tem obsežnem prostoru docela ustreza svojemu namenu. V pravniški knjižnici so tudi slovanski juridični spisi, med njimi n. pr. zakonik carja Dušana.

Spomeniki. — Zoološki vrtovi.

Spomenikov najdeš vsepovsod lepo število. Razen znanih ameriških velikanov, kakor so n. pr. kip Svobode v New Yorku, ki meri 220 čevljev, potem spomenik Lincoln, Franklina in dr., se odlikujejo spomeniki Čehov Havlička in Jana Husa v Chicagu, Poljaka Koszciuszke v Chicagu in Clevelandu, škotskega pesnika Burnsa v Chicagu; Goetheja v Chicagu itd. Krasni so nadalje mavzoleji, med njimi posebno mavzolej generala Granta z značilnim napisom: "Dajte mi mir!"

Zanimivi so tudi zoološki vrtovi v ameriških mestih. Newyork ima v zelo obsežnem parku vse, kar je v živalskem svetu vredno, da človek vidi in pozna. Tudi Chicago, Cleveland in Detroit imajo lepe zverinjake ter botanične in zoološke vrtove, ki so zlasti za Evropeca v marsičem zanimivi. Prvovrstno urejen pa se mi zdi zoološki vrt v Milwaukeeju (država Wisconsin). Vse je razvrščeno in postavljeno tako razumno in večje, da ni čuda, če je v njem vedno ve-

V PRIHODNJI ŠTEVILKI.

Ali pomeni zadnja konvencija A. F. of L. v Los Angelesu napredek ali nazadovanje ameriških unij?

Ali je upor nekaterih mehiških generalov proti vladi znak, da je v Mehiki politično življenje brez orožja nemogoče?

Ali se je ameriško delavstvo že kaj naučilo od tistih sodrugov, ki se tako radi odzivajo s svojimi prepovedmi proti unijam in stavkarjem?

Ti in drugi članki bodo objavljeni v prihodnji številki. Proletarca.

liko občinstva, ki se želi podučiti ali pa se zabavati. Sploh mi je ostal Millwaukee v spominu kot eno najbolj prikupljivih ameriških mest. Leži ob lepem Michiganskem jezeru, ima velike tovarne, je prostrano, zdravo, res vrtno mesto s prekrasno okolico. Zoološki vrt pa slovi zlasti zaradi tako zvanega "opičjega otoka". Sredi vrta je namreč umeten otok, na katerem se podi na stotine opic, ki neprestano uganjajo svoje "špase". Obiskovalci imajo ž njimi obilo zabave, saj so res najbolj podobne ljudem in se dajo radi opazovati. Zdi se, da imajo posebno veselje, če vidijo, da jih ljudje občudujejo.

Marsikoga utegne zanimati, da sem opazil v Ameriki tudi — vagonarje in sicer prav dolgo vrsto na progi Buffalo—Pittsburg. Ugledal sem jih nenadoma, ko sem bil še poln vtisov o veličastju niagarskih slapov. Vagonarji so me na mah spomnili domovine in tega, kako smo mi reševali pereče stanovanjsko vprašanje.

Zdelo se mi je čudno, da ima tolikanj podjetna Amerika vagonarje. Sodim, da se najbže vrše v teh krajih taka dela, ki bodo v določenem času izvršena in ne kaže, da bi gradili hiše. Mogoče pa je tudi, da se ta vagonarska kolonija pomika za delom.

Drugače nisem nikjer opazil stanovanjske krize. Narobe: stanovanj je povsod dovolj. Če bi se kje pojavilo pomanjkanje, je dosti ljudi, gradiva in denarja. V nekaj dneh je postavljena udobna in lična hiša.

Trgovine in cene.

Prav poučno in zanimivo je trgovsko življenje v velikih, pa tudi v malih mestih. Trgovine so n. pr. v Newyorku tako urejene, da človek kar gleda in strmi. Aranžerji izložb so tenkočutni strokovnjaki, prodajalci uslužni, spretni in prav nič vsiljivi, voditeji managerji — mojstri! Kako je samo urejena veletrgovina Woolwortha, ki posebno slovi po svoji palači, dosedaj najvišjem nebotalniku na svetu. Ima številne prodajalne — koliko jih je, ne vem — ki prodajajo vse predmete le po 5 ct in po 10 ct. Tujcu se prikupijo tudi veliki trgovski domi, ki so mnogo večji kot n. pr. Gerngross ali Stafa na Dunaju, Titze v Berlinu in Muenchenu, Louvre v Parizu itd. Organizacija dela je izpeljana do skrajnosti.

Cene v Ameriki? Dejal bi, da so take kot pri nas, če ne še manjše. Ogleдал sem si n. pr. konfekcijo.

Obleke so po 15, 18, 20, 30, 40, 50 pa tudi po 80 do 100 dol. kakršna je že kakovost, model in izdelek. Do biš pa za vsak denar. Zdi se mi, da nizka cena najbolj vleče. Ko se obleka malo obrabi, kupiš drugo. Američani so na splošno čedno oblečeni. — Slamnik Girardi stane od 90 centov do 3 dolarje, "Panama" od 3 do 7 dolarjev, klobuki od 1 dolarja, da, celo od 80 ct do 10 dolarjev. Čevlji prav tako — po kakovosti in po izdelku. Sicer pa se skoraj že od daleč pozna, ali je predmet izdelan po unijski tarifi ali pa je delo zakotnega neunijskega obrtnika.

Trgovin je silno veliko. Vse so lepe, raznovrstne, mikavne. Kam boš vstopil, kje kupil? Kje je boljše, kje cenejše? Domačini — tako so mi pravili — poznajo vse dobre vire, zakaj cene se prav pogosto ravnajo po okrajih. Bogat okraj — visoke cene. Revne četrti (n. pr. poljska, italijanska, zamorska) imajo nizke cene. Konkurenca pa je neizmerna, vendar je zato tudi reklama na višku. Mimo časopisne, ki je v svoji ogromni iznajdljivosti izrabila skoraj že vse možnosti, je pravo čudo ulična reklama z električno. Prve dni tujcu, ki pride v New York, Chicago, Cleveland, Pittsburgh ali Detroit ni treba drugega kakor da se izprehaja zvečer po ulicah. Tu predvaja električna reklama predstave, ki bi jih zaman iskal v prvovrstnih zabaviščih. N. pr.: Nenadoma se pokaže ura, ki visi v zraku in kaže mimogredočim čas na minute in sekunde natančno. Tedajci pa ura izgine, da se zopet nekje pojavi; kje, tega ne veš. A glej: v zraku se je pokazal ročaj, za njim lonček, nad njim roka, ki naliva kavo; vidiš, kako teče, kako padajo kaplje še ena, pa še ena — nato pa se pojavi v zraku živa podoba dečka, ki kavo izpije. Vse to delajo električne žarnice. Potem pa napiše! In figure! Kažejo se cele slike in dejanja iz dram.

(Dalje prihodnjič.)

Louis Pirc nima časa.

Kdor se skriva, kadar je pozvan na odgovor, za patriotično masko, ni gentleman. Če tak človek pravi, nimam časa, jaz se trudim za amerikanizem, je to beg pod krilo patriotizma, češ, glejte, jaz se trudim za Ameriko, poučujem ljudi v državljanski šoli, oni rdečkar tam pa me poziva na odgovor, ker brani rdeči evangelij!

Lojzeta Pirca v Clevelandu so povabili na shod članstva SNPJ. v Clevelandu. Povabilo je podpisal Anton Garden, tajnik federacije društev SNPJ. v Clevelandu. Predmet ni bil socializem, ampak Pirčeve trditve, katerih smisel je, da je SNPJ. podarila Antonu Kristanu \$50,000.

No, in Lojze Pirc je na povabilo takole odgovoril:

Mr. Anton Garden. Urednik tega lista nima časa, da bi se z vami prekljal po dvoranah za rdeči evangelij, ker poučuje državljansko šolo. Sicer ste pa precej "smart", ko mislite, da boste zastoj reklamo dobivali od nas. Le vi se držite socializma, mi se bomo pa amerikanizma! Pozdrav!

Ta patriotični (?) biser(?) je Lojze priobčil v svoji "Ameriški domovini" z dne 10. oktobra. Komentarja ne potrebuje.

GLASOVI IZ NASEGA GIBANJA.

DOPISI.

MORDA BI ON RAD NAKLADAL V "KAPITALISTIČNE BANKE"?

GLENCOE, O. — "Kapitalistični denar spada v kapitalistične banke", je rekel nekdo. Mislil je, da se mora naložiti v kapitalistične banke tukaj, ne pa v Zadržno v Ljubljani. Chas. Novak od "Radnika" pa pravi, da je Zadržna kapitalistična, zato ga nagajamo v tukajšnje, ki po njegovi logiki niso kapitalistične. Ob enem je s svojimi cirkularji razposlal društvam SNPJ. tudi apel za podporo. Morda bi rad tudi on vlagal v "kapitalistične banke"?

Silno kriči o Rusiji in jo nam kaže za vzor. Mar ni Rusija imela že pred vojno močno zadržno gibanje, in ali ni to gibanje bilo v največjo pomoč sovjetskemu režimu? Odgovori, prijatelj, zakaj je bilo zadržno gibanje koristno Rusiji in smo ga smeli podpirati, ne smemo pa ga po trditvah "Radnikovih" komunistov podpirati v Jugoslaviji. Niti centa ne zadržništvu na Slovenskem, čeprav so garancije! pravijo naši "ekstremisti" in njihovi reakcionarni zavezniki.

Zadržništvo je šola za delavstvo, ako hoče kedaj kaj šteti v gospodarstvu, in če misli, da bo kedaj preuredilo ekonomsko uredbo v svoj prid. Zadržge so taka šola. Naše zadržge tukaj, domovi, naše podporne organizacije itd. so praktična šola, v kateri se učimo. Napak je bilo veliko, ker delavci za take naloge še niso dovolj izkušeni. Med vojno so delavci v nekaterih krajih prevzeli obrate pod svoje vodstvo, npr. jeklarske tovarne v Italiji. Eksperiment se ni mogel obnesti, ker je bil korak narejen tako da je bil polom neizogiben. Zadržno gibanje na Slovenskem uspeva. Kdor ve drugače, naj to dokaže v kakem listu. Chas. Novak nima dokazov in mu ni zanje, zato le napada, blati in ruje, papagaji pa ponavljajo za njim.

Vsak delavec, ki sabotira zadržništvo, ki hujska med ljudstvom proti dobrim in poštenim namenom konstruktivnega dela kakor ga vrši gl. odbor SNPJ., je ne samo sovražnik zadržništva ter prave delavske šole, ni le nasprotnik namenom in programu kakor ga zastopa SNPJ., ampak je tudi vedoma ali nevedoma zaveznik reakcije. — *Nace Žlemberger.*

DELOVANJE KLUBA ŠT. 37. — ALI SMO ZA IZVOLITEV SLOVENSKEGA ALDERMANA?

MILWAUKEE, WIS. — Žal, da ne morem zabeležiti o delovanju kluba št. 37 kak večji uspeh, dasi ga smatramo aktivnim organizacijam. Navedel bom nekaj stvari, katere same na sebi niso važne, ki pa vendar pokazujejo, da skozi leto nismo popolnoma spali. Klub je imel letos samo eno priredbo, ki se je vršila ob pričetku leta. Uspeh je bil dovoljen, posebno če vzamemo v poštev današnje delavske razmere. Januarja t. l. smo razprodali dve sto izvodov Ameriškega družinskega koledarja, kar je dalo precej dela in truda. Vzlic temu je to le majhno število za tolikšno naselbino, in na zadnji redni klubovi seji smo o tem razpravljali, in je upati, da bo razpečanih precej več izvodov bodočega letnika. V akciji za razširjenje Pro-

letarca so člani tudi podvzeli nalogo, da skupno dobe kvoto naročnikov, ki je bila določena za to naselbino, a kampanja se ni obnesla. Vzrok temu neuspehu je največ članstvo, ker se ni v zadostni meri potrudilo izvršiti dolžnost, ki si jo je samo naložilo. Upati je, da bomo o tej akciji tudi razpravljali na bodoči seji in da pridemo do konkretnega načrta.

Sodrug, bodočnost nam obljubuje velik boj za obranitev našega zastopstva v zakonodaji in v mestni zbornici, in zato nam bo treba več agitatorične sile, ki se bo lahko merila z nasprotniško. Med nami bo treba bolj razširiti naš list in pomagati, da se razširijo tudi drugi, ki agitirajo za našo stvar.

Pisal sem o uspehih in neuspehih kluba, v naslednjih vrsticah pa hočem opisati položaj med nami kakor ga vidim jaz in enako ostali člani kluba št. 37. Mislim, da je potrebno, da se začnemo bolj udeleževati v javnem življenju, da nas bodo tudi drugi poznali in nas smatrali za enakopravne in enakovredne. Ta naloga pa spada klubu št. 37. Gre se za aldermanske volitve. Situacija sedaj je precej kočljiva in je možno, da bi doživeli poraz, kateremu pa se lahko ognemo ako bomo složni in odkritosrčni. Stvar je taka. V petem okraju mesta Milwaukee, kjer se nahaja središče slovenske naselbine, je bil pri zadnjih volitvah v mestni odbor (common council) izvoljen socialistični alderman, ki pa je bil pozneje iz stranke izključen radi prestopkov, ki jih tu ne bom navajal. Sedaj paradira pod masko nestrankarstva. Izjavil je, da bo pri prihodnjih volitvah zopet kandidiral v mestni svet na "non-partisan tiketu". Ob času obravnave proti njemu se je pokazalo, da ima precejšnje število pristašev, posebno med onimi, katerim je koristil s svojim posredovanjem, ali pa mislijo da jim je koristil. To se tiče posebno nekaterih salunarjev, ki ga smatrajo za svojega najboljšega prijatelja. Zanj se agitira največ v takih javnih lokalih, in s tem dejstvom moramo računati.

Ako bo ponovno izvoljen, bo to večja blamaža za Slovence kakor pa če bo poražen on in naš kandidat. Če mu zopet poverimo mandat, bomo še bolj zavidani kot smo. Čemu, to milwauškim Slovencem tukaj ni treba pojasnjevati, ker jim je znano.

Kaj naj storimo, da situacijo obrnemo nam v prid? Upam, da ni samo moje mnenje, da naj kandidiramo enega naših sodrugov za aldermana. Izgubiti nimamo ničesar, pridobimo pa lahko mnogo. Naš ugled bo povečan, in priznani bomo za faktor v političnem življenju tega mesta veliko bolj kot smo danes. Še veliko bolj pa bomo upoštevani, če svojega kandidata tudi IZVOLIMO. V slučaju izvolitve slovenskega sodruga v mestni svet ne bo to samo socialistična zmaga, ampak tudi zmaga našega ljudstva. Slovenski socialistični alderman bi pomagal naselbini v marsikakšnem oziru, v kakšnih, to pa bom pisal ako naš kandidat dobi nominacijo.

To za ta okraj zelo važno vprašanje ima klub št. 37 pred seboj, in upam, da ga bo rešil v sporazumu z drugimi sodrugmi tako, da bo v interesu skupne delavske stvari in naše naselbine.

Potrudimo se, da izvolimo v milwauški mestni svet slovenskega aldermana! Če bomo znali biti slož-

ni, in če opustimo v kampanji razne slabe lastnosti, kot dvome, zavist itd., je zmaga naša.

Član kluba št. 37 JSZ.

SPOMINSKI SHOD V POČAST E. V. DEBSU.

CHICAGO, ILL. — V četrtek 20. oktobra bo eno leto, od kar je umrl Eugene V. Debs. Pol stoletja je bil aktiven v delavskem gibanju. Z borbo proti krivicam in za socializem je začel že v mladosti, in je vztrajal v nji do konca. Ko je umrl, je bil prepričan v zmago socializma bolj kakor tedaj, ko je vstopil v pokret. Vedel je, da zmaga, ker mora! In vedel je, da zmaga tedaj, ko bo dovolj delavcev razumelo svojo zgodovinsko nalogo. Zato se on ni boril samo proti kapitalizmu, ampak enako proti ignoranci in nezavednosti v delavskih vrstah.

Socialistična stranka okraja Cook priredi spominski shod na prej omenjeni datum, to je v četrtek 20. oktobra ob 8. zvečer v Douglas Park auditoriju na So. Kedzie in Ogden Ave. Govorili bodo Wm. A. Gunnea, Sam Levin, Wm. H. Henry, Geo. R. Kirkpatrick, M. E. King, Chas. Pogorelec, Dr. Lorber in drugi. Na sporedu bodo tudi glasbene točke. Vstopnina samo 10c. Jugoslovansko delavstvo v Chicagu je vabljen, da pride na ta shod v čimvečjem številu.—P. O.

POJASNILO NA ODGOVOR ANTONA TAUZELJNA.

SOUTH FORK, PA. — Anton Tauselj me v Proletarcu z dne 6. oktobra poziva, da nekaj prekličem, toda kako naj prekličem stvari, ki jih nisem govoril ali pisal? Ko smo se po naključju sešli pri Antonu Oshabnu, se nismo pogovarjali o unijah in Proletarcu, torej nisem trdil, da se je on izrazil, da je Proletarec hudičev list. Pogovarjali smo se o podpornih organizacijah in agitacijah zanje, in pri tem je nanesel pomenek na JSKJ., katero omenja dopisnik v Proletarcu z dne 6. okt. Ob tej priliki sem izrazil svoje pomislke v smislu, da katoliške organizacije nimajo zasluga za delavstvo. Dopisnik je napravil vtis da sem kričač, in da sem kričal toliko, da drugi še do besede niso mogli. Res sem malo glasan, a viharja ni bilo in vsakdo je lahko povedal svoje.

Jaz nisem nasprotnik resnice. V vseh svojih dopisih sem pazil, da nisem poročal nič neresničnega in da nisem potvarjal dejstev. Te poti se bom držal tudi v bodoče. Vem, da ni nikogar ki ne bi imel nič napak, in da se vsakdo lahko zmoti, in da vsakdo kedaj kaj v naglici reče, kar morda ni bilo prav. Moje prepričanje je, da mora biti zaveden delavec zaveden povesod, in kot tak mora biti aktiven le v organizacijah, ki so njegove. In to velja tudi za podporne organizacije. Jaz po moji pameti domnevam, da je za nas najboljše delovati za najkoristnejše, in tako mnenje menda ni pregrešno. Predolgo so nas topli z Bogom, hudičem in "verskimi" nauki.

Danes so žalostni časi, posebno za premogarje. Tepejo nas od vseh strani. Mi pa, namesto da bi bili kakor eden, se držimo pravila, da "svaki zase Boga moli". Prosiš, agitiraš in dopoveduješ, da je potrebna slova, pa jo nočejo.

Prijatelj dopisnik naglaša, da je on unijski delavec, in da še ni izkopal nič premoga v neunijskih majnah. Srečen je, ker se lahko pohvali na tak način, kajti on ve, da vsaki tega ne more reči. Iz njegovega dopisa bi bilo razvidno, da sem jaz kak skeb, dejstvo pa je, da sem se za unijo veliko boril in tudi trpel za-

njo. Njemu se najbrž ni bilo treba toliko, ker je natelet na dober kraj v tem oziru.

Ravno danes, ko to pišem, okrog poldneva, so prišli kompanijski oboroženci z batinami in samokresi, in uro pozneje sem že dobil sporočilo: Ali v petih dneh delat, ali pa get out! To je že tretjič. Parkrat sem moral tudi iz unijskega kraja zaradi svoje odkritosti. A ne starega ne ničesar.

Z dopisnikom se jako malo poznavam, vem pa, da sva oba brata trpina in da naju tepe isti sistem. Če je pri tem on bolje situiran, je to dobro zanj, in jaz mu privoščim vso srečo. On se bo pozimi grel pri gorki peči in mogoče ga ne bodo trle skrbi. Jaz ne vem kje bom, vem le, da se večini premogarjev v Penni v tej borbi nič dobrega ne obeta.

Stavkokaz nisem bil nikoli. Delal pa sem v neunijskih majnah in delalo je stotisoče drugih premogarjev. Mnogi so bili vzlic temu dobri unijci, agitirali so zanj, stavkali vselej kadar je prišel poziv, in če niso zmagali povesod in vselej — ali morejo v obstoječih razmerah pomagati? Res, združitvenega duha in vztrajnosti manjka. Ampak jaz jo ljudem ne morem dati, če jo sami nočejo. Za unijo pa sem storil in storim kolikor morem.

Nisem zahrbtnož in kimavec. Svoja mnenja izražam, in moj namen je koristiti skupni delavski stvari. Omenja, da sem ugledu SNPJ. s svojo agitacijo več škodil kakor koristil. To je žalosten argument in nanj ne odgovarjam. *Henrik Pečarič.*

STAVKA V ZAPADNI PENNI. — APEL ZA DOM V LAWRENCU.

LAWRENCE, PA. — V zapadni Pennsylvaniji se stavka premogarjev nadaljuje, in boj je težak. Velike kompanije s svojimi sluggerji, sodniki in podobni politični mogotci so proti nam. Sodne prepovedi dooločajo premogarjem: Ne smete agitirati za stavko, ni vam dovoljeno to, ni vam dovoljeno ono. Stavkati je takorekoč zločin po nazorih takih oblastnikov, skebanje pa slikajo za "patriotičen" čin.

Unija ne zahteva drugega kot da ostane v veljavi jacksonvillska pogodba. To je malo, a hočejo znižati še to malo plačo in zasužnjiti premogarje še bolj.

Stavka je rudarje v Penni zelo obubožala in potrebujejo gmotne podpore. V enaki borbi in v enakem položaju so premogarji v Ohiju. Tudi tam so se kompanije zavzele uničiti unijo.

Apeliramo na delavstvo vsepovesod, da je v tej težki borbi z nami in jo nam pomaga izvojevati. Stavkarji so složni. Kot že omenjeno, so v stiskah, zato potrebujejo gmotno podporo kakor tudi moralno, kajti če bi bila slednja dovolj velika, bi sodniki ne izdajali tako brezvestno svojih indžunkšnov.

Kot je bilo že poročano, gradi društvo "Prosveta" št. 245 SNPJ. svoj dom. Prejšnji je pogorel. Ker ga rabimo za svoje zbirališče in središče, ni kazalo drugega kakor čimprej zgraditi novega. Zavarovalnina bo pokrila nekaj, ostalo mora dodati društvo, in ker vsled stavke naši člani nimajo zadostnih sredstev, se je društvo "Prosveta" obrnilo do bratskih društev SNPJ. za pomoč. Ena so se že odzvala, druga pa prosimo, da nam naklonijo kak prispevek, ako mogoče. Poslali smo pisma samo društvam izven stavkovnega okrožja.

Društvo "Prosveta" je zvesto svojemu namenu. Dom, ki ga gradi mu bo služil, kakor je prejšnji, za družabno in prosvetno središče. Za pomoč smo se obrnili kot delavci na delavce. H kompanijam se kot za-

vedni delavci ne moremo in nočemo tudi če se bi mogli. Mi hočemo dom zase, za naše izobraževalno delo, in na društva apeliramo, da upoštevajo naš položaj ter pomagajo kolikor v danih razmerah morejo. Dom bo dograjen mogoče še to leto. Prispevke pošljite na naslov kot je naveden v prošnji.

Louis Britz, predsednik dr. št. 245 SNPJ.

KONFERENCA ČIKAŠKIH SOCIALISTOV.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 23. oktobra ob 2:30 popoldne se vrši v Douglas park auditoriju na Kedzie in Ogden Ave. konferenca članstva socialistične stranke okraja Cook. Razpravljala bo o potih in sredstvih, kako pojačati socialistično stranko v tem mestu, da bo prihodnje leto lahko efektivno posegla v volilno borbo. Chicago je eno onih mest, kjer sta reakcija in potem takozvani komunistični val socialistično stranko ugonobila do nemočnosti. Dasi so druge stranke, ki so se ustanovile po vojni, kot liberalna, progresivna, farmerska-delavska in federativna f.-d., propadle, komunistična pa le životari, je socialistična ostala kot faktor. V Chicagu ima tisoče somišljenikov, katerih napaka je, da čakajo. Čakajo, da nekdo izvrši delo, da nekdo stranko toliko ojača, da jo bodo zopet podprli. Ker pa je vsled takega stanja tudi med članstvom v Chicagu velika brezbržnost, posebno med ameriškim delavstvom, je glavni problem okrajne organizacije, kako je premagati ter prepričati vse, da bo dala organizaciji življenje in moč edino aktivnost vseh članov.

S tem in z drugimi problemi se bo pečala konferenca 23. oktobra. Udeleži naj se jo vsakdo, ki more.

P. O.

ELY KOT LETOVIŠČE. — H. G. PERUŠEK OBISKAL ŽELEZNO OKROŽJE.

ELY, MINN. — Naše mesto je v poslednjih par letih postalo zelo znano kot letovišče. Ima krasno okolico, številna jezera in gozdove. Od kar imamo prvovrstna avtomobilska pota, prihaja sem vsako poletje več letoviščarjev. Med njimi vidiš stare in izmučene, razposajeno mladino ki kipi življenja, vidiš človeka, ki izgleda da je industrijski magnat, vidiš take, ki izgledajo uredniki, pisatelji in klerki, in srečavaš tudi navadne delavce, katerim je sreča mila, da se morajo za par tednov ogniti fabriškemu ropotu v mestih in prihajajo sem v tiho naravo na oddih.

V začetku oktobra, ko je tukaj že hladno, kajti naše poletje je kratko, ugledam na ulici tujo postavo, v katero sem zrl dolgo časa. Nekaj nenavadnega se mi je zdel ta tujec, tako izrazit, da brez truda spoznaš v njemu velika človeka. Prišli smo skupaj in moj prijatelj mi ga je predstavil: H. G. Perušek, naš slikarski umetnik.

Tako sem ga spoznal in sem razumel, čemu je ta človek napravil name tak izreden vtis. Pogovarjala sva se, in sem videl, da veliko misli, da čuti z ljudstvom in trpi z njim. On je slikar ne samo s čopičem, ampak tudi z besedo. Tako lepo ti pripoveduje o naravi, da jo še ti opaziš tako kot jo napravi on na oljnati sliki. Narava govori, pripoveduje, toži in se veseli, in slikar umetnik jo razume in ti jo predstavi.

Naš umetnik Perušek je prišel na železno okrožje, da si ogleda tukajšnje kraje, rudnike in ljudi, in svoje vtise bo opisal s čopičem na platno. Lepe bodo tiste slike, in mi bi želeli, da jih vidimo v tem kraju. Ali bi mogle naselbine v železnem okrožju kedaj skupno

aranžirati razstavo Peruškovih slik? Na Elyju je bil par dni. Izrazil se je, da mu okolica jako ugaja in da je res lepa.

Nekdo mi je rekel: "Kajne, ta človek tudi nas pokaže pred drugorodci v luči kulturnega naroda."

"Gotovo," sem mu odvrnil, "takih mož potrebujemo."

Prijatelj umetnosti.

VINSKA TRGATEV SRBSKIH SODRUGOV NA NORTH SIDE.

CHICAGO, IL. — Srbski sodrugi, pripadajoči organizaciji št. 20 JSZ., bodo imeli skupno s svojim tamburaškim zborom v nedeljo 23. oktobra v svojih prostorih na 2250 Clybourn Ave. vinsko trgatavo, poleg te pa bodo na sporedu govori, deklamacije in petje. Vstopnina je 25c za osebo. Zabava se začne ob 7. in program ob 8. zvečer. Jugoslovansko delavstvo v tem mestu vabimo, da nas poseti čim mnogobrojnejše.

Odbor.

KLUB ŠT. 27 IMA V BODOČE DVE REDNI SEJI MESEČNO.

CLEVELAND, O. — Kot običajno vsako jesen in zimo, bo klub št. 27 obdržaval dve redni seji mesečno, eno vsako drugo nedeljo dopoldne in drugo vsako četrto nedeljo popoldne. Bodoča seja se vrši v nedeljo 23. oktobra ob 2:30 popoldne. V poletju imamo samo po eno sejo na mesec, ker gredo ljudje v prosto naravo, sedaj pa, ko je gorka soba prijetnejša, upamo, da bodo člani prihajali na seje točno in vsakikrat ter jih tako napravili zanimive. Imeli bomo tudi predavanja in diskuzije. — *John Krelbelj*, tajnik.

O KONCERTU "ZARJE" V CLEVELANDU.

Pevski zbor "Zarja" v Clevelandu, ki je razširil svoj sloves med našim narodom po vsi Ameriki, je imel v nedeljo 9. oktobra svoj koncert v Slovenskem narodnem domu. Začel se je ob pol treh in je trajal skoro do 6. zvečer. Udeležba je bila povoljna, a ne tolikšna kot bi bilo pričakovati. Morda je bil vzrok lepo vreme. Če je lep dan, gredo ljudje ven na deželo in se ne brigajo dosti za priredbe kulturnega značaja.

Pevske točke so bile izvajane še precej dobro, a ne vse tako kot bi morale biti. Krive so nezadostne vaje. Pri nas je že taka navada, da radi izostajamo, kadar bi morali najbolj pridno prihajati na vaje. Nekateri točke so občinstvu zelo ugajale, npr. mešan ohtet (Gor čez jezero), največji aplavz pa sta dobila Mary Grill in Fr. Plut, ki sta pela v duetu "Pomlad".

Ni pa bilo na sporedu samo petje, kajti vprizorjen je bil kuplet "Črnobeljski škric", ki je povzročil mnogo veselosti med občinstvom. S. Eppich, eden najboljših komikov v naši naselbini, je igral škrica in prileglo se mu je kot pravemu škricu. Njegov nastop je žel splošno priznanje, in po predstavi je bil deležen mnogih čestitk. Anton Smith je bil gostilničar, Valter Lazar je bil policaj, Frank Plut pa ponočnjak. Zdelo se nam je, da smo za časa tega prizora preseljeni v satri kraj, kjer se popiva po gostilnah.

Zvečer smo imeli plesno in prosto zabavo v spodnji dvorani. Zbrana je bila vesela družba, ki se je zabavala ali pa bila zaposljena v pomenkih. Marsikaj dobrega in koristnega človeka sliši v družini ki je naprednih misli.

Četudi ni bila udeležba najboljše, bo vseeno nekaj preostanka, ki bo služil za nadaljno vzdrževanje pevskega zbora. — *Poročevalec.*

ZASTOPNIKOM, KI SO SODELOVALI V KAMPANJI ZA RAZŠIRJENJE "PROLETARCA".

V kampanji za razširjenje Proletarca je bilo dobljenih, kot je razvidno iz izkaza, približno na tretji strani platnic v izdanih z dne 13. oktobra, 528 celoletnih naročnin. Upravni odbor je na svoji seji dne 7. oktobra zaključil, da se z njo preneha, s tem pa seveda ne preneha agitacija za razširjenje Proletarca.

Vsakdo, ki je sodeloval v tej kampanji in je zastopan v seznamu poslanih naročnin, je upravičen do nagrade po višini celoletnih naročnin ki jih je dobil. Seznam nagrad, ki pridejo v upoštevanje, je sledeči:

1. nagrada (za najmanj 50 naročnin): Debsova slika v velikosti 18x24, ena pokrajinska slika, obe z ličnimi okvirji, dva vezana letnika "Pod Lipo" in Upton Sinclairjeva knjiga (900 strani) "Love's Pilgrimage".
2. nagrada (za najmanj 40 naročnin): Usnjata torba za listine ter železna blagajnica, kar rabi vsak tajnik, in v česti nagradi omenjena knjiga.
3. nagrada (za najmanj 30 naročnin): Debsova velika slika, samopojnik, avtomatični svinčnik, ter Cankarjevi zbrani spisi I. in II. zvezek.
4. nagrada (za najmanj 20 naročnin): Debsova slika, dva vezana letnika revije "Pod Lipo" in Cankarjevi zbrani spisi I., II. in III. zvezek, ali za \$15 knjig iz Proletarčeve zaloge.
5. nagrada (za najmanj 10 naročnin): I., II. in III. zvezek Cankarjevih zbranih spisov, knjiga "Debs, His Authorized Life and Letters", ali za \$8. knjig iz Proletarčeve zaloge.
6. nagrada (za najmanj 5 naročnin): Debsova slika brez okvirja in za \$2.50 knjig iz Proletarčeve zaloge.
7. nagrada (3 naročnine): Za \$2.25 knjig iz Proletarčeve zaloge, ali pa celoletna naročnina na revijo, ki prične prihodnjega januarja izhajati v Ljubljani.
8. nagrada (za najmanj 2 naročnini): Knjiga "Debs, His Authorized Life and Letters" in ena druga knjiga iz Proletarčeve zaloge.

Ako želi kdo kak drug predmet, kakor te, ki so navedeni v tem seznamu, naj željo sporoči upravi, ki jo bo po možnosti upoštevala.

Vsakdo naj nam torej sporoči, ali hoče nagrado kot je v seznamu, ali kaj drugega. Vse naročnine, ki jih dobimo v bodoče, bodo objavljene pod rubriko "Agitatorji na delu". Več o tem v prihodnji številki.

"HALLOWEEN DANCE."

CHICAGO, ILL. — Društvo "Slovenski Dom" št. 86 SNPJ. bo imelo v soboto zvečer 29. oktobra veliko jesensko veselico, naš "Halloween Dance", ki bo zabava kakršno želite. Vse po domače med domačimi ljudmi.

Oddanih bo tudi nekaj nagrad, in srečni imejite! Srečk bodo zadeli srečo. Pazite na številke, ki jih dobite.

Vstopnina v predprodaji je 50c, pri vratih 75c. Nabavite si vstopnice v predprodaji. Dobe se pri članicah in članicah, in tudi v uradu Proletarca".

Postrežba bo fina, kot obljubuje naš pripravljalni odbor, ki nikoli ne pretirava. Orkester bo igral za mlade in stare, naše in druge plesne komade.

Ne pozabite, da je ta zabava v soboto 29. oktobra ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. — Član "Slovenskega Doma".

Kadar naročate knjige, pomnite, da je ima "Proletarec" v zalogi najboljša književna dela in je v tem oziru najpopolnejša slovenska knjigarna v Ameriki.

V nedeljo 30. oktobra konference J. S. Z. v Moon Runu, Pa.

Kot že večkrat poročano, se vrši prihodnja konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ., katere delokrog je zapadna Pennsylvania, v nedeljo 30. oktobra v Moon Runu, Pa. Prične se ob 10. dopoldne.

Po zaključku prejšnjega zborovanja se bi morala ta konferenca vršiti že pred par meseci, in čemu se to ni zgodilo, boste čuli iz poročila konferenci 30. oktobra.

Ni mi potrebno poudarjati, da bo to zborovanje sedaj izredno važno. Pričakujemo, da bo zastopan vsak klub s svojimi delegati, in vsako društvo Izobraževalne akcije. Vabimo članstvo klubov JSZ., da pride tega dne v Moon Run in prisostvuje zborovanju. Čimvečja bo udeležba, tim živahnejše bodo razprave in sklepi bodo izvrševani v večji soglasnosti.

Konferenca JSZ. za zapadno Pennsylvanijo ima v svojem področju velike naloge in vsled tega veliko važnost. A delo ki ga ima bo mogla izvrševati še v večji meri, če bo zanimanje zanj, in če se bodo aktivnim sodrugom pridružili vsi.

Za ta del Penne je štrajk premogarjev najvažnejši problem, in naša konferenca ne more in ne sme iti preko njega. Posvetila mu bo kar največ mogoče pažnje. Zato so vabljeni, da jo posetijo tudi oni, ki dosedaj v njeno delo niso bili zainteresirani, in videli bodo, da je v splošno korist, ako prihajajo na taka zborovanja in sodelujejo.

Posebna vabila ne bodo razposlana. Prosimo, da to vsi upoštevate ter smatrate vabila v tem listu kot uradno sporočilo.

Nedelja 30. oktobra bo dan zavednega delavstva v zapadni Pennsylvaniji, ki je del tistega gibanja, ki stremi preurediti družbo tako, da bo vredna človeka in on nje.

John Terčelj, tajnik konference.

PRIPOROČILA BREZ NAGRADE.

PUEBLO, COLO. — Slovenski narodni dom v Pueblu je stvar, ki je šele v znamenju začetne agitacije. Kakšne večje akcije še nismo podvzeli.

Z namenom, da se agitacija za dom poživlji, in da se ob enem neguje prosvetno delo, je društvo "Orel" št. 21 SNPJ. ustanovilo poseben dramski odsek, kateri je imel to jesen že eno predstavo, namreč narodno igro "Stari Ilija". Eventuelni prebitek takih priredb bo šel v poseben sklad za dom. Ampak samo to nam ga seveda ne bo zgradilo. Treba bo dobiti večja sredstva, in o virih, kako jih dobiti, bom pisal v tem dopisu.

Edina slovenska dvorana v Pueblu je na Grovu in je last društva sv. Jožefa KSKJ. Pred desetletji, ko je bila zgrajena, je bila dovolj prostorna, in takrat so rekli, da je celo prevelika.

Ko je v nji vprizorilo društvo Orel Molekovo dramo "Hrbenica", je bila veliko premajhna. Potrebam naselbine niti od daleč ne odgovarja. V naselbini je tudi cerkvena dvorana, a ta služi le verskim priredbam in plesom.

Slovenski dom v Pueblu bi moral torej biti soplej z raznimi lokali ter s prostorno dvorano z velikim odrom. To kajpada stane, in problem so finance.

V dramskem odseku "Orla" je predsednik John Klančar in Rose Radovich tajnica. Naloga tega odseka je gojiti dramatik, kot pove ime, in vzbujati z njo med ljudstvom tudi zanimanje za akcijo, katere cilj je dom, kakršnega potrebujemo. Za agitacijo v prid doma pa je potreben širši odbor, kateremu bo načeljeval ožji odbor ter izvrševal sklepe. V njemu bi bila, oziroma bi morala biti zastopana vsa društva, ki žele sodelovati.

Društvo "Orla" je že sprejelo tak zaključek in izvolilo zastopnike, katerih naloga je agitirati med drugimi društvi, da se pridružijo delu za slovensko dvorano. To delo naj bo v začetku predvsem v mejah priredb, dramskih in drugih, ko pa dospemo dovolj daleč, v finančah in drugače, bo pa treba seveda delati največ na pridobivanju gnotnih sredstev. Društvo "Orla" ima nekaj denarja že pripravljenega za to stvar, a akcije samo ne bi izvedlo, razun če se bi vse članstvo navdušeno lotilo dela, s sodelovanjem drugih društev pa stvar ne bo nepremostljivo težka.

Led je torej prebit. Koliko nas je, ki smo pripravljeno lotiti se dela z vso resnostjo? Ali smo v interesu skupnosti pripravljeno izogibati se osebnostim in vsaki drugi stvari, ki razdvaja?

Razlogi, čemu potrebujemo svoj narodni dom, so različni. Prihodnjega aprila bo dve leti, od kar smo ustanovili zadružno prodajalno, ki lepo uspeva. Ta bi kot narodova ustanova imela svoje prostore v Narodnem domu in plačevala najemnino drugi ustanovi zadružnega značaja. Sedaj plačuje \$100 mesečno najemnine. Za koncerte in igre potrebujemo boljše prostore kot jih imamo sedaj. To ni refleksija na dr. sv. Jožefa, kajti ono je investiralo v svojo dvorano precejšnjo vsoto in lansko leto jo je prenovilo, toda, kot sem dejal, je za sedanje potrebe naselbine veliko premajhna in ob enem je last enega društva, torej nima splošnega značaja. Narodni dom bi imel svojo čitalnico, imel bi manjše dvorane za seje, zabavni prostor (club room), potrebne shrambe itd.

Sredstva, kje dobimo te? Nekaj od veselice, nekaj z raznimi tekmami, nekaj s kolektami in največ s podpisovanjem deležev. Neki član in ustanovitelj društva "Orla" je obljubil dati \$100, in ako obljubo izvrši, bo s tem ne le pomnožil blagajno za \$100, ampak je tak prispevek tudi velike agitacijske vrednosti. Moralno pa bo biti precej takih, ki bodo dali po \$100, in vsakdo, ki mu je na tem da stvar izvedemo bo dal kolikor mogoče.

Posojila bi lahko dali rojaki, bodisi trgovci in drugi, proti primernim obrestim, kajti če jih imamo plačevati banki, čemu bi jih ne našim vložnikom? Druge dobe nizke. Dom bi jim jih plačal do iste višine kot bi jih plačeval banki za posojila.

Papagaj pravi

Prvi Kristan je pobral milijonski fond, drugemu Kristanu so pa dali \$50,000 v žep! To je res od sile!

Ime je tudi važno. Slovenski dom, Jugoslovanski dom, Slovenski narodni dom itd. so imena, izmed katerih lahko izbiramo. Moje mnenje je, da bi bilo najbolj primerno ime "Ameriški jugoslovanski delavski dom". Res je dolgo in vsled tega ne tako praktično kot kratko ime, toda odgovarjalo bi namenu in pomenu akcije.

Drug zavod, ki bi lahko pomagal do uresničenja te ideje, bi bila ustanovitev hranilnega, stavbinskega in posojilnega društva. Denar naših ljudi bi cirkuliral med njimi.

Če uresničimo te načrte, bomo postali upoštevan faktor, naš ugled bo večji in s časoma bodo rekli: Slovenci v Pueblu so izobražen, delaven narod.

Društvo "Orla" je razpisalo tekmo za priporočila v prid Narodnega doma. Tistemu, ki spiše najboljša, je obljubilo nagrado. Moja morda niso najboljša, a navedel sem jih brez da bi pričakoval nagrado. Meni je za stvar, in če kaj morem storiti zanjo, storim z veseljem. — *John Stonich.*

PRIHODNI KONCERT "LIRA" V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 23. oktobra ob 3. popoldne ste vabljeni na koncert pevskega zbora "Lira", katerega program je objavljen v oglasu v tej številki.

"Lira" zasluži, da ji da slovensko občinstvo v Chicagu priznanje s tem, da napolni dvorano SNPJ., kar ji bo v zadoščenje, da njen trud ni zamanj. Program za koncert v nedeljo ima zelo dober. Sodelovalo bo več zborov, med njimi en poljski. Po programu sledi plesna zabava. Vstopnina v predprodaji je 50c, pri blagajni pa 75c.

Debs Memorial Radio Fund.

VI. Izkaz.

V sklad za W-EVD Radio Station, ki je spomenik pokojnemu Eugene V. Debsu, so prispevala društva, socialistični klubi in posamezniki sledeče vsote:

Barberton, O.: Klub št. 232, JSZ. \$15.00.

North Chicago, Ill.: Frances Artach \$1.00.

Waukegan, Ill.: John Mahnich \$1; po 50c: Ant. Celarec Jr., Fr. Velkoverh, John Gantar, M. Judnich, Fr. Gantar, R. Grahek, Fr. Mali, John Zabukovec; L. Kužnik 40c; Anna Mahnich 35c; po 25c: Mrs. M. Dobrovolje, Frank Jereb, Stanley Kirn, John Mahnich Jr., John Artach, Frank Mihevc, Mrs. F. Artach, J. Kozina, R. Skala, Mrs. Klaužer, J. Podboj, Ivanka Miller, M. Lukančič, N. Kirn, M. Končan, Frank Nagode in Milan Mihevc. Skupaj \$10.00 (poslala Anna Mahnich).

Chicago, Ill.: Dr. št. 102, SNPJ. \$10.00; Geo Maslach \$1.00. Skupaj \$11.00.

Pueblo, Colo.: Mary Macher 50c.

Johnstown, Pa.: Dr. št. 172 JSKJ. \$2.00.

Duluth, Minn.: Dr. št. 205, SNPJ. \$5.00, John Hanson 10c, skupaj \$5.10. (Poslal John Kobi).

Mulberry, Kans.: Andy Podlesnik 50c; John Roycht 25c. Skupaj 75c. (Poslal Joe Pillich).

Pittsburgh, Pa.: Dr. št. 118, SNPJ. \$5.00.

Cleveland, O.: Po \$1: John Cedilnik, Ernest Bajec, John Ladiha, Wm. Kallal, Steve Barton, Peter Ster, John Pevol; po 10c: N. N., C. Selišnik in Alex Krascanski. Skupaj \$7.30. (Nabral Ernest Bajec).

Skupaj v tem izkazu \$57.65, prejšnji izkaz \$1,553.65. Skupaj do 15. okt. 1927 \$1,611.30.

Tajništvo JSZ.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec september 1927.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejemki	Glav. sta- na str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
COLORADO:							
Pueblo	5	2	..	\$ 2.20	\$.52½	\$.52½	\$.70
ILLINOIS:							
Waukegan	40	13.40	4.40
Nokomis	1	16	..	.3510
Springfield	3	1	10	1.2540
Virgen	4	1.2040
Chicago No. 1	100	20	8	37.00	12.97½
INDIANA:							
Clinton	3	..	16	.9030
Universal	1222½	.22½
KANSAS:							
Gross	1	2	..	1.0030
Edison	10
M. at L.	122½	.22½
MICHIGAN:							
Detroit	40	12.00	3.00	3.00	4.00
MONTANA:							
M. at L.	6	2.10	.45	.45	.60
OHIO:							
Cleveland	40	10	..	15.50	5.00
Warren	4	5	..	2.9590
Collinwood	15	10	..	8.00	2.50
Power Point	4	9	..	1.4040
Maynard	21
Bridgeport	16
Blaine	30	6.60	6.60
PENNSYLVANIA:							
Grays Landing	16	4.80	1.60
Herminie	7	3	..	3.15	1.00
Renton	8	1	..	2.7590
Burgettstown	4	1.2040
Krayn	12	3	6	4.65	1.50
Sygan	28	8.40	2.80
Forest City	4	4	..	2.6080
Luzerne	10	3	..	4.05	1.20
Avella	17	7.72½	7.72½
WISCONSIN:							
Milwaukee	40	12.00	3.00	3.00	4.00
WYOMING:							
Sublet	9	7	..	5.15	1.20	1.20	1.60

Skupaj . . . 393 86 172 \$148.00 \$35.92½ \$35.92½ \$47.80

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. sept.	67	107	135
Prejeli tekem meseca	400	100	100

Skupaj	467	207	235
Razpečanih tekem meseca	393	86	172

Na roki 30. sept. 1927. 74 121 63

PRVA DRAMSKA PREDSTAVA NA ČIKAŠ- KEM ODRU V TEJ SEZONI JE BILA VELIK USPEH.

Dramska predstava kluba št. 1, ki se je vršila v nedeljo 16. oktobra, je bila vsestranski uspeh. Zaslugo zanj imajo igralci in igralka, ter drugi številni sodrugi in sodruginje, ki so pomagale pri eni ali drugem delu.

Vsem tem izreka odbor kluba iskreno zahvalo.

Za sodelovanje izreka nadalje zahvalo Mrs. Kati Župančičevi, ki je bila šepetalka, in Mrs. Mae Molekovi ter Filipu Godini, ki sta maskirala igralce.

Ne bilo bi prav, če ne bi ob tej priliki omenili tudi John Čemažarja, ker je storil za klub mnogo dela.

Na veselici so delali sodrugi in sodruginje z veseljem, ki je pokazalo, da bodo tudi naše prihodnje prireditve v tej sezoni uspešne kakor je bila ta. —

Odbor kluba št. 1.

Slovensko pevsko društvo

“LIRA”

KONCERT

v nedeljo 23. oktobra

v dvorani S. N. P. J.,
So. Lawndale Ave. in 27. cesta.

CHICAGO, ILL.

Vstopnina v predprodaji 50c, pri
blagajni 75c.

Začetek ob 3. popoldne.

PROGRAM:

Ujetega ptiča tožba mešan zbor “Lira”
Katica moški zbor “Slovan”
In Old Madrid ženski zbor “Lira”
Kadar mlado leto mešan zbor “Triglav”
Na trgu { moški zbor “Lira”
Še ena } mešan zbor “Lira”
Smesa srpskih narodnih pesmi
. mešan zbor “Branko Radičević”
Solospev (pesem označena v programu na dan
koncerta)
Molitev kralja Jagiellyja moški zbor “Dudziarz”
Žagar { mešan zbor “Lira”
Ena ptica priletela } mešan zbor “Lira”

Pevovodja prof. G. CHRZANOWSKI.

Igra KOLUDROV ORKESTER.

Po programu plesna in prosta zabava.

Na obilno udeležbo vabi “LIRA”.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 21. septembra 1927.

Navzoči od eksekutive, Geo. Maslach, Filip Godina, F. A. Vider, Fr. S. Tauchar in Fr. Zaitz. Od nadzornega odbora Blaž Novak. Od prosvetnega odseka Andrew Kobal. Od nadzornega odbora slov. sekcije John Turk, Fr. Udovich. Tajnik JSZ. Chas. Pogorelec. Upravnik Proletarca A. F. Žagar. — Več gostov.

Predseduje F. S. Tauchar.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dopisi: Tajnik prečita pismo tajnika Debs Memorial Radio fonda, v katerem se slovenskemu delavstvu zahvaljujejo za sodelovanje in žele vsa imena prispevateljev za svoj arhiv. S. Pogorelec pojasni, da jim imena pošlje, ker jih imamo v izkazih prispevkov, katere objavljamo v Prosveti in Proletarcu.

Prečita pismo Zadružne banke, ki naznanja, da poveča svoj delniški kapital in da želi v tem sodelovanja ameriškega delavstva. Priložena so tudi letna poročila Zadružne banke in njena pravila.

Zaitz je mnenja, da bi bil potreben en izčrpek iz poslanega, ki bi ga naj priredil eden članov odbora ter ga podal seji v obliki referata.

Godina predlaga, da se razpravo preloži na prihodnjo sejo, med tem pa naj se pripravi vsa potrebna pojasnila.

Kobal je mnenja, da se bi stvari lahko prečitale tej seji.

Tauchar pravi, naj se dobi čimveč pojasnil, predno moremo o predlogu Zadružne banke razpravljati in priporočiti našemu delavstvu, da se udeleži subskripcije njenih deležev.

Udovich soglaša s predlogom, ker je dobro da

imamo vse podatke ker se govori, da to sploh ni zadružna ampak privatna banka.

Maslach je za vso mogočo podporo, ki jo moremo dati zadružništvu v Jugoslaviji. V razpravo posežejo še Vider, Kobal in drugi.

Predlog s. Godine sprejet, in o stvari se bo sklepalo na prihodnji seji.

Poročilo tajnika. — J. S. Zveza v članstvu ne beleži posebnih sprememb. Precej članov dobive izjemne znamke, in to v premogovniških krajih, kjer so naši delavci na stavki pol leta in eni tudi več. Finančno smo na približno isti stopnji kot navadno. V upravnem fondu imamo okrog \$200. Konvečnemu fondu dolgujemo še \$275. Upam, da bo ta vsota poravnana do 1. januarja.

V Pueblu, Colo., smo reorganizirali klub št. 132, v katerega je pristopilo nekaj novih in nekaj prejšnjih članov. Slovensko delavstvo v Pueblu so v povojnih letih precej zbegali takozvani komunisti, katerim se je posrečilo uničiti tudi klub št. 132, nekaj pa je bila kriva neodločnost sodrugov in somišljenikov.

V Kansasu sem se udeležil shodov, oziroma sestankov v naselbinah Frontenac, Yale in Ringo. Bili so vsi razmeroma dobro obiskani. V Frontenacu je bil ob tej priliki ustanovljen klub z desetimi člani. V agitaciji je v Kansasu poleg drugih fina moč sodrug Anton Šular, ki je tudi ob tej priliki pomagal kolikor je največ mogel, in vse priznanje zaslužijo tudi drugi naši sodrugi. Kadar se razmere spremenijo, da izgine sedanja depresija iz premogovne industrije in po poravnavi stavke, bo naš pokret dobil boljša tla tudi v Kansasu.

Izobraževalni akciji JSZ. so se od prošle seje pridružili sledeči klubi in društva: Samostojni izobraževalni klub, Waukegan, Ill.; angleško poslušajoče dru-

Zadružna Banka v Ljubljani

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%

vezane po 7%

Njene ameriške zveze so:

- 1.) S.N.P.J. v Chicagu.
- 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., West Jackson Blvd.
- 3.) Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York.
- 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Za račun Zadružne banke v Ljubljani (Jugoslavija)

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi.

IZLET ZA BOŽIČ

V STARO DOMOVINO IN NAZAJ
pod vodstvom izvrstne uprave

g. M. Gawanskiga

ki jamči vsakemu potniku popolno zadovoljstvo na celem potovanju.

POTUJE SE

z velikim in udobnim prekooceanskim parnikom
PRESIDENT WILSON, ki odpluje iz New Yorka
8. decembra 1927.

Potniki iz Chicaga odpotujejo 5. decembra ob 11. predpoldne, po Erie železnici iz postaje Dearborn & Polk, in se izkrcajo v Trstu.

POZOR! Kdor želi potovati naj se prijavi zgodaj, da si zagotovi dobro kabino v 2. ali 3. razredu.—Za potnike ki niso še ameriški državljani se hočemo pravočasno potruditi in jim izposlovati permit (dovoljenje) za povratek katerikoli čas želite v 12. mesecih. Posebno priporočamo vsem, ki se žele povrniti, da kupijo "Round Trip" karto, s čemur si bodo prihranili denar. Za vse podrobnosti in cene se obrnite na tvrdko:

M. GAWANSKY & CO.

309 So. La Salle St., Chicago, Ill.

Ne izgovarjaj se za vsako stvar na druge. Pojdi in poskušaj biti boljši od drugih, in trudi se delati boljše, kakor drugi.

štvo Little Fort št. 568 SNPJ., Waukegan, Ill.; dramski odsek društva Orel št. 21 SNPJ., Pueblo, Colo.; dramatični klub "Soča", Canonsburg, Pa.; klub št. 5 JSZ., Conemaugh, Pa.

V Izobraževalni akciji JSZ. je danes 106 podpornih društev, kulturnih društev in klubov ter socialističnih klubov, kar je 15 organizacij več kakor v prošlem letu.

Anton Kristanova tura. Shodi, na katerih je nastopil s. Anton Kristan v času ko je bil tu na obisku, so bili v moralnem oziru uspešni, ne pa tako v gnotnem. Dohodki so \$40 manjši kot pa stroški shodov, in zato ima JSZ. \$40 deficita. Shodov in predavanj je bilo enajst. Udeležba na nekaterih ni bila tolikšna kot bi bila lahko, in veliko je temu vzrok to, da so bili aranžirani v teku par dni in ni bilo časa za oglašanje. Vtis, ki so ga napravili ti shodi, je bil povsod dober.

Debs Memorial Radio Fund. — V ta fond smo do datuma te seje zbrali \$1,579.65. Od te vsote smo poslali odboru Debsove spominske radio postaje dosejaj \$1,450, stroški (tiskovine in poština) pa so znašali do sedaj \$53.85, ne vključivši delo in pa prostor v listu. Odbor te postaje nam sporoča, da jo prevzame pod svoje vodstvo 1. oktobra. Imenuje se W-EVD. Slednje črke značijo ime Eugene Victor Debs. Za studio je najeto eno nadstropje v zgradbi unije International Ladies' Garment Workers.

Prosvetno delo. — Da zadovoljimo številna društva in klube Izobraževalne akcije, smo našo zbirko raznih iger zopet povečali in sedaj smo naročili tudi večje število angleških iger. S. Olip je v Sloveniji napravil dogovor, da bomo igre, ki jih izberemo, dobili sem že z vlogami, kar nas bo stalo manj, kakor pa če bi strojepiske najemali tukaj. Iz raznih oglasov in dopisov v listih vidite, da se naše naselbine bolj in bolj oprijemajo dramatike. Mnoge nas vprašajo za sodelovanje, in mi ga jim damo kolikor največ mogoče.

Na predlog s. Vidra se poročilo tajnika soglasno sprejme.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

VABI

NA SUBSCRIPCIO DELNIC
V. EMISIJE.

V smislu sklepa izrednega občnega zбора z dne 12. septembra 1927 in z dovoljenjem ministrstva za trgovino in industrijo z dne 4. avgusta 1924 št. 4684 poviša Zadrúžna banka v Ljubljani svoj delniški kapital od Din. 4,000.000.— na Din. 5,000.000.— z izdajo 10.000 novih delnic V. emisije po nom. Din. 100.— in to pod sledečimi pogoji:

Stari delničarji imajo opcijsko pravico do dodelitve ene nove delnice na vsake tri delnice prejšnjih emisij in to po tečaju Din. 105.— tel quel, za vse nadaljne delnice pa po tečaju Din. 110.— tel quel.

Novim subskribentom se dodelijo delnice po tečaju Din. 112.— tel quel.

Delnice predstoječe emisije bodo opremljene s kuponi od l. i. 1928 dalje.

Subskripcija se vrši za Jugoslavijo pri: Zadrúžni banki v Ljubljani, Aleksandrova cesta

Splošni hranilnici in posojilnici za Jesenice in okolice

Delavsko-kmečki hranilnici in posojilnici v Tržiču

Hranilnem in posojilnem društvu delavcev v Mariboru

Delavsko kmečki hranilnici in posojilnici za mežiško dolino v Prevaljah ter pri vseh podružnicah Konzumnega društva za Slovenijo.

V Ameriki pa pri:

Slovenski Narodni Podporni Jednoti, Chicago, Ill., 2657 Lawndale Ave., ali Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd., ali

International Building and Loan Association, 6235 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio, ali

Frank Sakser State Bank New York, ali Amalgamated Bank of New York, 11/15 Union Square.

Pri izrabi opcijske pravice je predložiti tudi delnice prejšnjih emisij.

Subskripcijski rok poteče z dnem 10. decembra t. l. do katerega dne je položiti protivrednost podpisanih delnic v gotovini.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1927.

UPRAVNI SVET.

Blaž Novak za nadzorni odbor poroča, da je finančno poslovanje v redu, da so vse račune pregledala on in Lotrich, in nato poda detajlirano finančno poročilo.

Dohodki JSZ. v prvi polovici leta so znašali \$3,816.64, s prenosom od prejšnjega leta pa \$4,318.71. Izdatki v prvi polovici 1. so bili \$2,950.93. Blagajna ob zaključku zadnje polovice leta je bila \$1,367.78.

V konvenčnem fondu 30. junija je bilo \$812.96, in v upravnem \$210.17. \$344.65 smo imeli tedaj na roki prispevkov v Debs Memorial Radio Fund.

Poročilo nadzornega odbora sprejeto.

Razno. — Maslach obširno poroča o svojem obisku v Detroitu. Izvaja, da imamo med srbskimi delavci v Detroitu precej somišljenikov, in da se bi več nekdanjih aktivnih srbskih sodrugov povrnilo v JSZ. ko hitro se ustanovi klub srbske sekcije. Nekaj jih je v slovenskem klubu št. 114 v Detroitu. Težkoča je, ker nimamo srbskega oziroma hrvatskega socialističnega lista. Omenja, da se bodo v tem letu še napravili koraki za reorganiziranje organizacij srbske sekcije JSZ. v Detroitu, in da se bo s tem namenom podal tja tudi s. Peter Kokotovich.

Sledi razprava o možnostih pojačati JSZ. med hrvaškimi in srbskim delavstvom, ki se je udeleže vsi. Poroča se, da obstoji možnost, da se nam v doglednem času pridruži večja skupina, in da so se mnogi bivši hrvatski socialisti izrazili, da žele obnovitev močne hrvatske in srbske sekcije v JSZ.

Zaključeno, naj naši člani delujejo za negovanje takega sentimenta med Hrvati in Srbi, da se jih čim prej pridobi v naš krog. Konec seje.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izvenzki torek in petek, in od 6. do 8.
zvečer vsak dan.

Telefon v uradu Central 5999.

Na domu Lawndale 6707.

RICHARD J. ZAVERTNIK

ODVETNIK

127 N. Dearborn St., Soba 805,

CHICAGO.

ILLINOIS.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

Tel.: Crawford 2803.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od
7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

Premijera "Poročne noči".

"Poročna noč", drama v treh dejanjih s predigro, ki je bila vprizorjena zadnje nedeljo, je bila igrana tako fino, kakor malokatera igra na našem odru. Občinstvo ji je sledilo od začetka do konca z največjo pozornostjo. Avtor Ivan Molek jo s to predstavo dosegel triumf, ki ga je vreden.

Pred predstavo je pel pevski zbor "Sava", nagovor pa je imel Frank Zaitz.

Udeležencev je bilo nad tri sto, kar je malo za tako priredbo. Med njimi je bilo tudi nekaj Hrvatov in Srbov, par Čehov in en japonski dijak.

Igral je orkester "Zvonimir".

V nedeljo 6. novembra bo drama "Poročna noč" ponovljena v Hrvatskem domu v So. Chicagu na priredbi društva "Delavec" št. 8 SNPJ.

Več o tej predstavi v prihodnji številki.

Izseljevanje v Francijo.

L. 1926 se je priselilo v Francijo 162,109 tujih delavcev, l. 1925 pa 176,261. Izmed teh se jih je l. 1926 povrnilo 48,683, leto poprej pa 54,393. Ta statistika ni povsem točna, ker se nanaša le na tiste priseljence, ki so kot taki prišli v Francijo, med tem ko oni, ki so prijaviili svoj prihod le kot potniki, niso všteti. V Franciji je okrog 32,000 Slovencev, ki so zaposleni v rudnikih in sorodnih obratih.

JOS. STEBLAY

Zemljišča, hiše, stavbišča, zavarovalna proti ognju; javni notar.

2636 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Lawndale 9562.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se topla priporočam.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični in drugi klubi v mesecu septembru kot sledi:

Številka in kraj društva.	Vsota.
214, SNPJ., Mullan, Idaho	\$ 1.74
312, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
83, SNPJ., Bingham Canyon, Utah	1.00
10, SNPJ., Rock Springs, Wyo.	1.50
47, SNPJ., Springfield, Ill.	1.00
568, SNPJ., Waukegan, Ill.	1.00
50, SNPJ., Clinton, Ind.	2.00
74, SNPJ., Virden, Ill.	1.00
225, SNPJ., Edison, Kans.	4.00
209, SNPJ., Nokomis, Ill.	2.00
126, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
133, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
86, SNPJ., Chicago, Ill.	2.00
120, SNPJ., Gallup, N. Mex.	3.00
122, SNPJ., Aliquippa, Pa.	2.00
432, SNPJ., Miners Mills, Pa.	1.00
213, SNPJ., Clinton, Ind.	1.00
257, SNPJ., Cleveland, O.	3.00
36, SNPJ., Willock, Pa.	4.50
333, SNPJ., Blaine, O.	1.00
Dram. dr. "Anton Verovšek", Collinwood, O.	3.00
Izobraževalni in zabavni dom, Library, Pa.	12.00

Klubi J. S. Z.

17, Grays Landing, Pa.	1.00
69, Herminie, Pa.	1.00
47, Springfield, Ill.	1.00
41, Clinton, Ind.	2.00
1, Chicago, Ill.	2.50

Skupaj \$61.24

Tajništvo J. S. Z.

DISKUZIJA IN PREDAVANJA V KLUBU ŠT. 1, J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — Po seji kluba št. 1 v petek 28. oktobra bo diskuzija o slovenskem ameriškem časopisu, ki jo otvori z referatom s. Fr. Zaitz.

Po novemberski seji bo predaval s. H. G. Perušek o svojih vtisih, ki jih je dobil po zapadu in v Minnesoti. Ostala predavanja bodo oznanjena pozneje.

P. O.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. V. — Ni bilo mogoče ta teden.

Opazovalec, Pueblo. — Bo priobčeno v prihodnji številki.

Minnesota. — Ob prvi priložnosti.

Želodčne bolezni in blaznost.

Na zadnji konvenciji strokovnjakov-zdravnikov za mentalne bolezni v Edinburghu je bilo v razpravi mnogo slučajev duševnih nerednosti, povzro-

čene od bolezni v želodcu. To pokazuje, kako važno je, da držimo želodec v dobrem stanju. Trinerjevo grenko vino je najbolj zanesljivo zdravilo v podobnih slučajih. Izčisti drobno ter ga drži v dobrem stanju in pomaga ledvicam in jetram do boljšega delovanja. "Kitchener, Ont., Canada. Trinerjevo grenko vino je postalo zelo popularno tukaj. Pred kratkem si je neka Poljakinja rešila življenje z njim. Vaš, A. Sykora." Vrednostni kupon v vsakem zavitku. Poskusite Trinerjev Liniment za revmatizem in nevralgijo.

BOŽIČNO POTOVANJE

V Jugoslavijo v spremstvu iskušenih spremljevalcev. Pridružite se mu tudi Vi, kajti imeli boste imenitno zabavo v družbi rojakov.

"MAJESTIC" odpluje 26. novembra v Cherbourg

"LEVIATHAN" odpluje 7. decembra v Cherbourg

"HAMBURG" odpluje 10. decembra v Hamburg

"ILE DE FRANCE" odpluje 10. decembra v Havre

"BERLIN" odpluje 10. decembra v Bremen.

Pomagamo Vam pri nabavi potrebnih listin. Zagotovite si prostor in pišite po informacije na naš paroplovni oddelek.

Pošiljamo denar v Jugoslavijo po najnižjih cenah.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

Najstarša slovanska parobrodna pisarna v Chicagu.